

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

XXXV. De Ambitione.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

XXXV.

DE AMBITIONE.

Ambitio Cholera refert: Quod genus humoris, activos, vehementes, alacres, & promptos reddit; nisi obstructionem patiat. Quod si obstructione concludatur, adeo ut libere permeare non possit, fit adusta. & inde maligna & venenosa. Similiter Ambitiosi, si in ambitu & petitione sua repulsas non patiantur, sed semper sint in progressu, polypragmones potius sunt quam periculosi: Sin in cupiditatibus frantentur, & subinde frustrentur, malevolentiam & invidiam in corde fovent, & iniquo prorsus oculo, tam res, tam homines intuentur; ac tum demum in sinu latentur cum res male cedant: Qui quidem animi affectus, cum servis Regum, aut Reipublicarum pessime congruit. Bonum itaque Principibus fuerit, (si ambitiosos utantur,) ita rem disponere, ut perpetuo directi, nunquam retro gradifint. Quod quia sine praedictio fieri non potest, melius esset, ab huiusmodi ingenii hominibus omnino abstinere. Etenim, si ipsi cum servitio suo assurgant, operam dabunt ut servitium suum cum ipsis corrumpant. Verum, quia modo diximus, Ambitiosos non adhibendos, nisi urgente necessitate, operam pretium fuerit jam dicere quibus in casibus necessarius sit eorum usus.

Imperatores & Duces in bello boni, utunque ambitiosi sint, omnino recipiendi: Etenim utilitas ipsorum, ut praeficiantur, caetera compensat: Militem autem deligere, qui ambitione vacet, perinde est, ac si calcari eum spolies. Quin & alter usus Ambitosorum est, ut umbellae loco Principibus sint, contra invidiam & periculum: Nemo enim eas partes subibit, nisi sit instar columbae occitatae, quae ideo in sursum volat, quia circumspicere non potest. Est etiam alius usus Ambitosorum non parvus, ut praegrandibus alas amputent, & eorum potentiam labefactent; Quemadmodum Macronem Tiberius adhibuit, ad deprecandum Sejanum.

Quandoquidem igitur, in casibus memoratis, necessarii sint, superest ut ostendamus, qua ratione sint trahendi & coercendi, ut minus ab illis impendat periculi. Perniciosi minus sunt, si natalibus ignobiles, quam si Nobiles; si ingenio paulo truciores & asperiores, quam si gratiosi & populares; denique si nuper honoribus admoti, quam si veteratores facti sint, & in honoribus suis muniti. Signum infirmi animi in Principibus, a plerisque ducitur, si gratiosos & intimos sibi adjungant; attamen, si verum dicendum est, non aliud reperitur remedium praestantius contra potentiam nimiam Procerum, aut Magistratum. Siquidem, quando juvandi & nocendi potestas penes gratiosum residet, vix fiet, ut aliquis ex Proceribus magnopere potentia turgeat. Alia ratio Ambitosos coercendi non mala est, si per alios aequae Ambitosos, & protervos, liberentur: Sed tunc opus est Consiliariis aliquibus moderatioribus, qui partes medias teneant, ne factiones omnia pessudent: Etenim absque illa saburra navis vacillabit nimis. Saltem allicere poterunt Principes, & animare, aliquos humilioris conditionis, qui Ambitosorum veluti flagella sint. Quantum ad ingenerandam illam in Ambitosos opinionem, ut se ruinae proximos putent, atque eo

modo contineantur; Si meticulosi fuerint, bene forsitan cedet; Sin animosi & audaces, praecipitabit conatus & machinationes eorum; neque est sine periculo. Quod si necessitas flagitet, ut revera rejiciantur, neque id simul, & subito, facere, tutum foret; optimum erit, favoribus & repulsis eos alternis excipere, unde attoniti & confusi haereant, nescientes quid expectent, & veluti intra sylvam ambulent.

Ex Ambitionibus, minus est nociva, cupiditas prevalendi in rebus majoribus, quam se immiscendi rebus omnibus: Istud enim confusionem consiliorum parit, & negotia destruit. Etiam minus periculi incumbit ab Ambitioso in negotiis acris, quam ab eo qui gratia & clientelis pollet. Qui inter strenuos, & negotiis pares, eminere studet, magnam profecto suscipit provinciam: verum hoc Publico utile est: Qui vero illud machinatur, ut Viros cordatos deprimat, & ipse solus inter Ciphros Numerus sit, seculi alicujus lues est & calamitas. Honor tribus insignitur commodis: Potestate bene merendi: Advitiis facili ad Viros Principes: & Fortunarum propriarum in melius evectio. Qui optimam ex his tribus fovet intentionem, cum aspirat, vir probus est: Princeps quoque, qui huiusmodi in servis suis intentiones dignoscere valeat & distinguere, Princeps est prudens. Verum in genere, praepotandi sunt Principibus huiusmodi servi, qui officio magis ducantur, quam Ambitione: quique negotia amplectantur & ament, potius ex conscientia bona, quam ex ostentatione. Denique distinguant Principes cum iudicio, inter ingenia, quae sese omnibus negotiis ingerunt, & animum promptum seu alacrem.

XXXVI.

DE NATURA ET INDOLE NATURALI IN HOMINIBUS.

Natura occultatur saepenumero; interdum vincitur, raro extinguitur. Vis Naturam efficit magis impetuosam cum recurrit: Doctrina & praepcepta effectus naturales reddunt minus quidem importunos, sed non tollunt; verum Consuetudo sola ea est, quae Naturam plane immutat & subigit. Qui victoriam de natura sua reportare cupit, sibi nec nimis magna, nec parva nimis pensa constituat: Priora enim animum dejicient, propter frustrationes crebras; Posteriora non multum attollent, etiam si saepius prevaleat. Atque sub initiis exerceat se administrandis quibusdam, ut Natorum recentes, vesicis aut juncis; deinde cum impedimentis, ut Saltatores solent, calcis gravioribus. Etenim perfectionem in re qualibet inducit, si exercitatio difficilior sit, quam usus. Ubi Natura admodum potens est, & proinde victoria difficilis, opus erit per gradus quosdam procedere. Qui tales sint: Primo, Naturam sistere ad tempus aliquod, more illius, qui cum irasceret, Literas Alphabeti, priusquam quicquam faceret, recitare solebat: Secundo, Naturam moderari, & ad minores portiones deducere: Ut si quis, abstinentiam a vino exercens, a majoribus haustibus ad minores deveniat: Postremo autem, Naturam penitus sub jugum mittere, & domare. Verum si quis eo Animi robore & constantia polleat, ut se subito eximere & vindicare poterit, hoc optimum fuerit.

Opti-